

Uppdrag: Genomlysning av lagstadgade och frivilliga kostnader i kommunen inklusive politiska satsningar

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning	4
Lagstadgade verksamheter	5
Icke lagstadgade verksamheter.....	6
Politiska satsningar	7
Föreningsbidrag.....	9
Medlemsavgifter	10
Slutsats	16

Sammanfattning

Kommunstyrelsekontoret har fått i uppdrag att utreda kostnader som är lagstadgade och frivilliga samt att utvärdera historiska politiska satsningar för att se om de fortfarande används för det politiska ändamålet. Detta inkluderar även att ge förslag till rutiner för kontinuerlig uppföljning av permanenta och tillfälliga satsningar som inte är kopplade till uppdrag och nämndinitiativ och som definieras i tabell för verksamhetsförändringar i respektive nämnds verksamhetsplan.

Utredningen identifierar lagstadgade och icke lagstadgade verksamhetsområden utifrån SKR:s definition.¹

Uppdraget har genomförts i tre delar:

- Utredning av kostnader hänförliga till kommunens generellt frivilliga åtaganden, kostnader avseende lagstadgad verksamhet är komplex och omfattas inte i utredningen
- Utvärdera historiska politiska satsningar inklusive bedömning av medel som kan vara möjliga att återföra för ny politisk prioritering
- Sammanställning av kommunövergripande medlemsavgifter och föreningsbidrag vilka utbetalats inom ramen för kommunens frivilliga åtaganden

Lagstadgade verksamheter inkluderar bland annat områden som social omsorg, för- grund- och gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, plan- och byggfrågor, renhållning, vatten och avlopp, räddningstjänst, krisberedskap och civilt försvar, biblioteksverksamhet samt bostäder. Inom dessa områden ingår även lagstadgad medelsförvaltning, upphandling och uppsiktsplikt. I Norrtälje hanteras renhållning samt vatten och avlopp i kommunens bolag "Norrtälje vatten och avfall". Kostnader för kommunens obligatoriska åtaganden är komplexa att få fram utifrån avgränsningsproblematik. De obligatoriska åtagandena förutsätter även kostnader för icke lagstadgade verksamheter, till exempel lokaler, IT och administration.

Frivilliga verksamheter för en kommun innefattar bland annat kultur- och fritidsaktiviteter, miljö- och hållbarhetsprojekt som inte är kopplade till direkta lagkrav, näringslivsstöd och evenemang/turism. I kommunen uppgår kostnaderna 2023 för de generellt frivilliga verksamheterna till 157,9 mnkr för kultur- och fritidsnämnden och 21,8 mnkr avseende enheten för näringsliv inom kommunstyrelsens organisation. I dessa kostnader ingår även föreningsbidrag och medlemsavgifter som även särskilt redovisas i denna utredning.

Ytterligare en del av uppdraget omfattar att undersöka hanteringen av historiska politiska satsningar. Undersökningen omfattar genomgång om nämndernas verksamhetsförändringar i enlighet med Mål och budget mellan åren 2018 och 2023 fortfarande finns kvar i verksamheten och/eller om förändringar skett.

I utredningen kan konstateras att svårigheter med spårbarhet av de politiska satsningarna uppstått på grund av förändringar i politisk konstellation och organisatoriska förändringar som genomförts under perioden. I rapporten redovisas de satsningar som utifrån förutsättningarna varit möjliga att spåra samt en bedömning kring fortsatt hantering av dessa satsningar.

Sammantagna politiska satsningar uppgår för åren 2018–2023 till 376,6 mnkr, där pris- och volymjusteringar, samt tekniska justeringar exkluderats. Av dessa satsningar bedöms i denna utredning 6,5 mnkr vara möjliga att återföra till nya politiska prioriteringar. Se nedanstående tabell. Satsningar för motsvarande 4,7 mnkr pågår fortfarande, om än inte alltid fullt ut eller pågår med förändrade förutsättningar, till exempel med en annan definition av insats än vad som ursprungligen angivits.

¹ Sveriges kommuner och regioner (2021), *Kommunens åtaganden. Kommunernas åtaganden | SKR* [2021-06-23]

Nämnd	Satsningar åren 2018–2023, tkr	Kan eventuellt återföras, tkr
Kommunstyrelse	-117 776	1 750
Bygg- och miljönämnden	-3 061	
Kultur- och fritidsnämnd	-34 746	900
Socialnämnden	-48 717	
Barn- och skolnämnd	-96 714	2 596
Utbildningsnämnden	-4 830	1 330
Val- och demokratinämnden	-1 526	
KSON	-49 573	
Teknik- och klimatnämnd	-19 656	
Totalsumma tkr	-376 599	6 576

Utredningens förslag är att nämndernas verksamhetsberättelser framöver bör innehålla en tydlig förklaring till vad som genomförts av såväl de permanenta som de tillfälliga satsningarna, vilka inte har direkt koppling till uppdrag och nämndinitiativ, från Mål och budget för respektive år och nämnd alternativt orsak till att satsningarna inte genomförts.

Utredningen presenterar vidare ett utfall avseende de föreningsbidrag och medlemsavgifter som kommunen betalat ut 2023 och som kan hänföras till frivilliga åtaganden i kommunens samtliga verksamheter. Sammantaget har kommunen betalat ut 49,3 mnkr i föreningsbidrag och medlemsavgifter under 2023. För att hålla politiken informerad och för att förvaltningarna årligen bör ta ställning till de utbetalningar som görs föreslås föreningsbidrag och medlemsavgifter synliggöras i bilagor till nämndernas verksamhetsberättelser för vidare prioritering av det politiska styret.

Inledning

I Mål och budget 2024–2026 har kommunstyrelsen fått i uppdrag att genomföra ett uppdrag avseende vilka kostnader som är lagstadgade och vilka som är frivilliga samt att gå igenom historiska politiska satsningar för att se om dessa fortfarande finns kvar i nämndernas budget och att nämnderna arbetar med dessa satsningar samt ta fram rutin för att kontinuerligt följa upp beslutade permanenta satsningar. Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen den 6 maj 2024.

Initialt har de verksamhetsområden och tjänster i enlighet med lag och förordningar identifierats utifrån SKR:s definition (Sveriges kommuner och regioner)² av vilka åtaganden som en kommun är skyldig att tillhandahålla för kommuninvånarna enligt lag. Enligt SKR Därefter redovisas verksamheter som kommunen erbjuder men som inte explicit behöver tillhandahållas enligt lag. Dessa verksamheter erbjuds vanligen för att främja viss samhällsutveckling i enlighet med den politiska viljan.

Uppdraget omfattar vidare att utreda om historiska politiska satsningar finns kvar i budget samt om nämnderna fortfarande arbetar med dessa satsningar.

Utifrån att uppdraget även omfattar att ta fram förslag till rutin för kontinuerlig uppföljning för kommande satsningar lämnas i rapporten förslag till hur kommunen framöver skulle kunna fånga och följa upp framtida satsningar för att därigenom ge ytterligare utrymme för politiken att prioritera resurstilldelningen.

² Sveriges kommuner och regioner (2021), *Kommunens åtaganden*.
[Kommunernas åtaganden | SKR](#) [2021-06-23]

Lagstadgade verksamheter

Kommunala lagstadgade verksamheter är de tjänster och ansvarsområden som en kommun är lagstadgad att tillhandahålla enligt lag eller förordning. Obligatoriska uppgifter omfattar (enligt SKR):³

- Social omsorg (äldre- och handikappomsorg samt individ- och familjeomsorg)
- För-, grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning (Komvux)
- Plan och byggfrågor
- Miljö- och hälsoskydd
- Räddningstjänst
- Krisberedskap och civilt försvar
- Biblioteksverksamhet
- Bostadsförsörjning; kommunen ansvarar för planering av bostadsförsörjning utifrån framtagna riktlinjer. Bosättningslagen och socialtjänstlagen anger kommunens skyldighet att tillhandahålla bostäder till vissa grupper.

Utöver de lagar som finns inom ovan nämnda områden har kommunen även andra lagar att upprätthålla till exempel lagen om offentlig upphandling och lagen om kommunal bokföring och redovisning. För att kunna upprätthålla lagstiftningen krävs resurser i form av en organisation vilken inte är lagstadgad i sig, men som är en förutsättning för att de lagar som kommunen omfattas av ska kunna följas.

Inom ramen för lagstadgade verksamheter finns utfall avseende verksamheter som inte direkt är lagstadgade men som på ett eller annat sätt bedöms bidra till en ambitionshöjande nivå alternativt utgör förutsättning för att verksamheten ska kunna uppfylla de lagar som verksamheten omfattas av. Till exempel är licenskostnader en sådan typ av kostnad, där programvaran i sig inte är lagstadgad men krävs för att lagar och förordningar ska kunna följas.

Att härleda alla de kostnader inom en kommun som explicit kan kopplas till dessa lagstadgade åtaganden är en resurskrävande uppgift som innefattar en komplex avgränsningsproblematik. Icke lagstadgade kostnader såsom kostnader för lokaler, IT och administration kan exempelvis förekomma för att möjliggöra utförandet av kommunens obligatoriska åtaganden vilket komplicerar bedömning av gränsdragning mellan lagstadgade och icke lagstadgade kostnader.

³ Sveriges kommuner och regioner (2021), *Kommunens åtaganden. Kommunernas åtaganden | SKR* [2021-06-23]

Icke lagstadgade verksamheter

Icke lagstadgade verksamheter avser de tjänster eller projekt som inte tydligt är krävda enligt lag men som kommunen kan välja att erbjuda för att möta specifika behov, attrahera nya invånare eller för att främja samhällsutvecklingen. Exempel på verksamheter som inte är lagstadgade är:

- Kultur- och fritidsaktiviteter såsom ungdomsverksamhet, kulturella evenemang etcetera
- Miljö- och hållbarhetsprojekt, exempelvis initiativ för att främja hållbarhet, miljöskydd och grönområden som inte är kopplade till direkta lagkrav.
- Näringslivsstöd såsom projekt för att stödja lokala företag, främja ekonomisk tillväxt och sysselsättning
- Evenemang och turism som till exempel marknadsföring av staden/kommunen för att locka turister eller arrangera evenemang som inte är obligatoriska

Kostnader som bland annat är kopplade till de generellt frivilliga åtagandena i kommunen uppgår till 157,9 mnkr för verksamheter inom kultur- och fritidsnämndens områden och 21,8 mnkr för verksamheter inom kommunstyrelsens näringslivsenhet för 2023.

Inom Kultur och Fritidsnämnden

Verksamhet	Budget Jan - Dec 2023, tkr
Kultur och fritidskontor	-9 744
Bad	-29 039
Idrott och friluftsliv	-56 050
Kultur	-27 355
Ung fritid	-16 950
Kulturskolan	-18 782
Totalt	-157 920

Näringslivsenheten

Aktivitet	Budget Jan - Dec 2023
Webb	-100
Leader	-740
Lokal utvecklingspeng	-2 000
Norrtälje handelsstad ek förening	-650
Stockholms business allia	-263
Nyföretagarcentrum	-264
Företagarfrukostar	-450
Rimbo företagarförening	-250
Hallstavik företagarfören	-250
Företagsamverk i kommunen	-100
Landsbygdsråd	-50
Skärgårdsråd	-50
NKI-mätning	-180
Främja företagande unga	-300
Egen sommar	-200
Landsbygdsforum	-100
Väddö	-375
Turism	-777
Egna fsth interna hyror	-104
Övriga aktiviteter	-14 627
Totalt	-21 830

De kostnader som är förenade med frivilliga åtaganden inom hela kommunen och som utredningen därutöver har fokuserat på uppgår för 2023 till 49,3 varav 43,4 mnkr i olika typer av föreningsbidrag och 5,9 mnkr avseende olika medlems- och föreningsavgifter.

Politiska satsningar

Mellan 2018 och 2023 har ett antal politiska satsningar genomförts. Vid genomgång av årliga "Mål och budget" kan konstateras svårigheter med att identifiera exakt hur satsningarna genomförts och vilka ekonomiska medel kopplat till satsningar som i efterhand lämnats tillbaka inom ramen för nämnders effektiviseringskrav. Svårigheterna kan hänföras till en förändrad politisk konstellation i kombination med organisations- och ledningsförändringar i kommunens tjänstemannaorganisation, vilket innebär att kunskap om historiken till viss del saknats.

Undersökning har genomförts huruvida satsningar, inom ramen för nämndernas verksamhetsförändringar från Mål och budget 2018–2023, är kvar i verksamheten och om satsningarna följer politikens vilja och/eller om förändringar skett avseende genomförandets inriktning.

Tabellen nedan återger, efter en första undersökning, årliga nettoförändringar (exklusive bland annat tekniska justeringar, prisuppräknningar, volymförändringar och ramflytt mellan nämnder) som antagits av kommunfullmäktige inom ramen för kommunens årliga Mål och budget.

Nämnd	Satsning 2018	Satsning 2019	Satsning 2020	Satsning 2021	Satsning 2022	Satsning 2023	Totalt, tkr
Kommunstyrelse	-12 700	-7 500	-8 740	-13 868	-34 275	-40 693	-117 776
Bygg- och miljönämnden	-	-	-	-356	-1 605	-1 100	-3 061
Kultur- och fritidsnämnd	-5 525	-4 200	-10 029	-	-9 112	-5 880	-34 746
Socialnämnden	-20 270	-12 300	-	-5 450	-15 797	5 100	-48 717
Barn- och skolnämnd	-	-10 200	-35 000	-23 783	-16 526	-11 205	-96 714
Utbildningsnämnden	-	-	-	-200	-1 900	-2 730	-4 830
Val- och demokratinämnden	-3 150	-	-	-	-	1 624	-1 526
KSON	-	-	-	-49 573	-	-	-49 573
Teknik- och klimatnämnd	-5 684	-	-	-10 469	-3 503	-	-19 656
Totalsumma tkr	-47 329	-34 200	-53 769	-103 699	-83 718	-54 884	-376 599

Mellan åren 2018–2023 genomfördes satsningar på sammantaget 376,6 mnkr. Av dessa satsningar har 11,2 mnkr varit spårbara utifrån nämnders verksamhetsplaner och frågeställningar till verksamheten (se tabell sid 7). Vidare ingår inte spårbara satsningar vilka byggts in i organisationen som en permanent satsning men som upphört. Till exempel ingår inte lönetrappa för socialsekreterare eftersom satsningen kan betraktas som en varaktig och nivåhöjande prisjustering på lönekostnader.

Nedan presenteras de spårbara satsningar om 11,2 mnkr som efter undersökning och frågeställningar till verksamheten och som ingår som en del av de 378 mnkr mnkr vilka presenteras i tabellen under "Politiska satsningar". Vid uppföljning med avdelnings- och enhetschefer samt controllers har satsningarna identifierats som slutförda, genomgått förändringar från ursprungligt ändamål eller om satsningarna är fortsatt pågående. Utifrån slutförda eller förändrade satsningar har utredningen därefter gjort en bedömning av vad som eventuellt skulle vara möjligt att återföra.

År 2021	Satsning	Belopp, tkr	Kan eventuellt återföras	Notering
Kommunstyrelsen	Genomförande miljö- och klimatstrategi	-250	-250	Miljö- och klimatstrategi, tillfällig, klar, bör kunna återföras
Barn- och skolnämnd	Införande av vikariebank	-1 996	-1 996	Samordnare slutat, ingen nyrekrytering, medlen ligger i peng, bör kunna återföras då ingen vikariebank finns
Barn- och skolnämnd	Utveckla SYV	-250	-250	Utredning klar, bör kunna återföras
Barn- och skolnämnd	Handbrandsläckare	-1 135	0	Fördelat i peng till samtliga utförare, kommunen utför kontroll för samtliga skolor, kommunala skolor betalar för tjänsten men inte privata. Bör kunna omvandlas till fri nyttighet.
Barn- och skolnämnd	Verkställande operativa lokalresursplanen	-350	-350	Genomfört, bör kunna återföras
Utbildningsnämnden	Science center	-200	-200	Avsåg utredning inför ansökan om riksintag - avslag, bör kunna återföras
Socialnämnden	Case management	-1 070	0	Avsåg två Case management inom öppenvård för vuxna. Insatsen kvar, tjänster dock omvandlad till behandlare
År 2022	Satsning	Belopp, tkr		Notering
Kommunstyrelsen	Omställning/utredning kommundirektör	-500	-500	Sammantaget 1 000 tkr under 2022, dock återfört 500 tkr 2023
Utbildningsnämnden	Förstärkning lärarcentrum samt SYV	-900	0	Inget lärarcentrum i Hallstavik (tekniskt basår), flyttades till Norrtälje utifrån att få elever ville/kunde åka till Hallstavik. Verksamhet kvar + en SYV
Utbildningsnämnden	Yrkes Vux	-1 000	-1 000	En satsning under 2022 och en under 2023. Verksamheten finansieras delvis med statsbidrag vilka är svåra att förutse men som genererar ett årligt överskott.
Kultur- och fritidsnämnden	Senior satsning	-1 000	-500	Kostnad för en seniorsamordnare (500 tkr), övrigt bör kunna återföras
År 2023	Satsning	Belopp, tkr		Notering
Kommunstyrelsen	Projektresurs ekonomi	-1 000	-1 000	För genomförande av byte av ekonomisystem, bör kunna återföras
Utbildningsnämnden	Yrkes Vux	-1 000	0	Se satsning 2022
Utbildningsnämnden	Implementering ämnesbetyg i gymnasieskolan	-130	-130	Utredning, skall vara genomfört 2025, bör kunna återföras
Kultur- och fritidsnämnden	Motorburen ungdom	-400	-400	Avsåg lokaler som inte inhyrdes till motorburen ungdom – intern översyn kring hur medlen ska användas pågående, bör kunna återföras
Summa		-11 181	-6 576	

Föreningsbidrag

Under 2023 har kommunen utbetalat totalt 43,1 miljoner kronor i bidrag till föreningar och organisationer. Bidragen utgör en del av kommunens frivilliga åtaganden.

Av dessa bidrag avsåg 11,3 miljoner kronor bidrag till föreningar och organisationer inom näringslivsutveckling, varav 4,6 miljoner kronor avsåg besöksnäringen, 2,7 miljoner kronor avsåg strategisk tillväxt och 1,8 miljoner kronor avsåg avfallshantering på kommunens öar.

Under samma period utbetalades även bidrag till ideella föreningar för att främja ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Dessa bidrag uppgick sammantaget till 24,6 miljoner kronor och syftade till att ge invånarna i kommunen upplevelser, främja personlig utveckling, förbättra livskvaliteten och stärka folkhälsan. För att bli berättigad till föreningsbidrag krävs att föreningen uppfyller de allmänna villkoren samt verkar enligt demokratiska principer som specificeras i kommunens bidragsregler.

En annan typ av bidrag som utfärdades under 2023 var verksamhetsbidrag i enlighet med individuellt offentligt partnerskap (IOP), vilket motsvarade 3,7 miljoner kronor. Dessa bidrag har syftat till att stödja samarbete mellan det offentliga och den privata sektorn för att främja olika verksamheter och initiativ.

NÄMND	ANTAL UNIKA ORGANISATIONER	BELOPP, MNKR, 2023
KOMMUNSTYRELSEN	49	14,6
BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN	8	0,1
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	227	24,6
SOCIALNÄMNDEN	4	3,7
BARN- OCH SKOLNÄMNDEN	5	0,1
UTBILDNINGSNÄMNDEN	4	0
VAL- OCH DEMOKRATINÄMND	1	0
TOTALT	288	43,1

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter avser avgifter för medlemskap inom olika organisation som bedöms leda till en positiv inverkan på organisationen. Det kan bland annat handla om effekter genom att bedriva kommundemensamma projekt samt omvärlds- och branschbevakningar.

I Norrtälje betalades det för 2023 ut 5,9 mnkr i form av medlemsavgifter till sammantaget 113 organisationer. Stora poster avsåg utbetalning till SKR (2 mnkr) och Kommunalförbundet Stockholms län (1,8 mnkr), olika avgifter till samordningsförbund och råd (1 mnkr), samfällighets- och vägföreningar (0,5 mnkr) samt medlemsavgifter inom olika yrkeskategorier.

NÄMND	ANTAL UNIKA ORGANISATIONER	BELOPP, MNKR, 2023
KOMMUNSTYRELSEN	85	5,0
BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN	7	0,1
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	18	0,1
SOCIALNÄMNDEN	5	0,6
BARN- OCH SKOLNÄMNDEN	4	0,1
UTBILDNINGSNÄMNDEN	3	0,0
TOTALT	113	5,9

Slutsats

Utredningen återger på ett övergripande plan och i enlighet med SKR:s definition, vilka obligatoriska åtaganden en kommun har gentemot invånarna. Att härleda kostnader som explicit kan kopplas till dessa lagstadgade åtaganden är en resurskrävande uppgift som innefattar en komplex avgränsningsproblematik. Icke lagstadgade kostnader såsom kostnader för lokaler, IT och administration kan exempelvis förekomma för att möjliggöra utförandet av kommunens obligatoriska åtaganden vilket försvårar bedömning och gränsdragning mellan lagstadgade och icke lagstadgade kostnader. Utredningen har därför fokuserat på kommunens kostnader inom de frivilliga åtagandena som tydligt kan identifieras samt bedömning av de spårbara satsningar som gjorts mellan 2018–2023.

Generellt vedertagna och frivilliga verksamheter bedrivs i kultur- och fritidsnämnden och i näringslivsenheten inom kommunstyrelsen. Nettokostnader avseende dessa frivilliga åtaganden för 2023 uppgick till 157,9 mnkr för kultur- och fritidsnämnden och 21,8 mnkr för näringslivsenheten. I nettokostnaderna ingår även föreningsbidrag och medlemsavgifter.

Kostnader kopplat till frivilliga verksamheter och som ingår denna utredning uppgick 2023 till 49,2 mnkr fördelat på kommunens olika nämnder och avsåg föreningsbidrag och medlemsavgifter. För att hålla politiken informerad samt för att förvaltningarna och politiken årligen bör ta ställning till de utbetalningar som görs föreslås föreningsbidrag och medlemsavgifter synliggöras i bilagor till nämndernas verksamhetsberättelser.

I kommunens styrmodell framgår att Mål och budget är kommunens främsta styrdokument där kommunfullmäktige anger inriktning, uppdrag samt finansiering av kommunstyrelse och nämnder. Processen kring Mål och budget föregås av budgetdialoger mellan nämnder och den politiska ledningen för att sedan mynna ut i politiska prioriteringar och satsningar.

Uppföljning av mål, indikatorer och uppdrag sker löpande i enlighet med kommunens styrmodell via månads- och delårsrapporter samt genom en verksamhetsberättelse vid årets slut.

De politiska prioriteringarna specificeras i Mål och budget genom en, för respektive nämnd, ekonomisk sammanställning av verksamhetsförändringar innehållande volym- och prisjusteringar, tekniska justeringar och effektiviseringar. Delar av de politiska verksamhetsförändringarna följs upp inom ramen för mål, indikatorer, uppdrag och nämndinitiativ medan andra verksamhetsförändringar saknar formell uppföljning. Avsaknaden av den formella återkopplingen för dessa verksamhetsförändringar kan innebära försvårande av en sammantagen ekonomisk bedömning och styrning avseende de politiska prioriteringar som angivits samt att medel riskerar att användas till andra ändamål än vad den politiska ledningen avsett. För att följa upp dessa satsningar, såväl tillfälliga som permanenta, föreslås nämnderna i de årliga verksamhetsberättelserna inom mandatperioden rapportera när satsningarna har genomförts alternativt rapportera orsak till att satsningarna inte har genomförts. Rutinen skulle kunna införas inom ramen för de anvisningar som delges nämnderna i samband med framtagande av verksamhetsberättelserna.

Inom ramen för denna utredning har politiska satsningar av tillfällig karaktär hittats, vilka till övervägande del inte kunnat kopplas till uppdrag eller nämndinitiativ och där det bedöms vara möjligt att återföra ekonomiska medel till nya politiska satsningar. För åren 2018–2023 uppgår sammantagna politiska satsningar till 376,7 mnkr. Av dessa bedöms i denna utredning 6,5 mnkr vara möjliga att återföra till nya eller samma politiska prioriteringar. Satsningar för motsvarande 4,7 mnkr pågår fortfarande, om än inte alltid fullt ut eller med förändrade förutsättningar där det kan finnas behov av politiska ställningstaganden. Förändrade förutsättningar kan till exempel avse annan definition av insats än vad som ursprungligen angivits.